

URSOILL proiektuaren aurkezpena eta Soil Living Lab baten lehen ko-sorkuntza tailerra Gasteizen

Joan den otsailaren 20an, Olarizuko etxaldean (Gasteiz), **URSOILL (Urban Soil Living Lab)** Europako proiektuaren *Kick-off Meetinga* egin zen. **Europar Batasunak finantzatutako** ekimen hau Europako Lurzoruaren Misiorearen esparruan kokatzen da, eta Europar **lurzoruaren osasuna hobetzeko** 100 laborategi bizidun (**Living Lab**) garatzea du helburu.

URSOILLek 2030era bitartean bost estatu kideetako bost hiritan **5 Living Lab** sortzea ahalbidetuko du: Suedia, Grezia, Italia, Luxenburgoko eta Espainia. Espainiaren kasuan, Euskal Living Lab bat ezarriko da, **Gasteiz** eta **Forua** udalerriak barne hartuko dituen, **hiri-lurzoruaren zaharberritzeko irtenbide berritzaileak diseinatu eta probatzeko** helburuarekin.

Ekitaldiak Euskal Living Lab-aren abiapuntua markatu zuen, eta arlo akademikoko, enpresarialeko, instituzionaleko eta sozialeko ordezkariak bildu zituen. Jardunaldia Aitor Zuluetak, Ingurugiro Gaietarako Ikastegiko (IGI) zuzendariak, egindako **ongietorri eta sarrerarekin** hasi zen. Ondoren, Loli Lorenzok, Ihobe enpresa publikoko ordezkariak, **lurzoruaren osasunari** buruzko aurkezpena egin zuen, bertaratutakoak ezagutzeko eta hasieratik parte-hartzea sustatzeko.

Gero, Eskilara (Euskal Living Lab-aren erakunde koordinatzailea) eta IGI (Vitoria-Gasteizko jardueren arduraduna) erakundeek URSOILL proiektua aurkeztu zuten, ikuspegi orokorra eskainiz eta esku-hartze guneak zehaztuz, baita haien ezaugarri eta arazo nagusiei buruzko informazio garrantzitsua emanez ere.

Gasteizen lau esku-hartze gune aurreikusi dira, hiri-lurzoruaren tipologia eta arazo desberdinak ordezkatzeko dituztenak. Jarraian, gune bakoitza azaltzen da:

1. **Arkatxa:** Iraganean hainbat erabilera izan dituen eremua da, besteak beste, hiri-hondakinen isurketa. Aurretik harrobi gisa erabili izan da, ondoren zabortege gisa eta gero lasterketa-zirkuitu gisa. Gaur egun, lurzoru eraldatua eta erabilerarik gabea da, eta dagoeneko landa-nukleoetako konposatze-proiektu pilotu bat garatzen ari da bertan
2. **Lermanda:** Jundiz industrialdearen inguruko berdegunea da, azpiegitura handiz inguratua. Eremua leheneratuta dago, baina gaur egun erabilerarik gabeko lurzoru da; hala ere, funtzio ekologikoak eta biodibertsitatea berreskuratzeko potentziala du.
3. **Ikastetxeetako patioen naturalizazioa:** Udal-estrategia honek hezkuntza-zentroetako patioak berdetzea du helburu, eta hainbat ikastetxetan zoladura kentzea aurreikusten du, lurzoru berriak eta elementu naturalak sartzeko. Helburua da prozesu horretan lurzoruak hobetzea eta monitorizatzea.

4. **Herritarren zientzia hezkuntza-komunitatean:** Gasteizek tresna errazak eskaintzen ditu lurzoruaren osasuna ebaluatu eta monitorizatzeko, Lurzoruaren Kontserbazioko Herritarren Zientzia programaren bidez. Baliabide hori ikastetxeetan erabil daiteke, lurzoruari buruzko ezagutza handitzeko eta haren kontserbazioa balioan jartzeko.

Jardunaldiaren bigarren zatian, parte-hartzaileak lau taldetan banatu ziren, esku-hartze guneen arabera. Ideien eztabaidan eta posterren elaborazioan oinarritutako dinamika parte-hartzaile baten bidez, talde bakoitzak espazio bakoitzeko **erronka nagusiak, aukerak eta balizko soluzio** espezifikoak aztertu zituen. Profilen aniztasunak (teknikoak, sozialak, hezkuntzakoak eta administratiboak) eztabaida aberastu zuen, **ikuspegi desberdinak integratuz eta ideien trukea zein ko-sorkuntza sustatuz.**

Saioa **talde bakoitzaren laburpen-aurkezpenarekin** amaitu zen, eta bertan ideia nagusiak azaldu ziren:

1. **Arkatxa:** Erronka nagusiak espazioaren azken erabileraren helburua zehaztea eta lurzoru eraldatua lehengoratzeko dira. Aukera gisa proposatu ziren, besteak beste, lurzoruak deskutsatzeko saiakuntzen laborategi gisa erabiltzea, lurzoruaren berreskurapenerako hezkuntza-eremu bihurtzea, espezie autoktonoak berriz sartzeko (substantzia onuragarriak igortzen dituztenak) edo bioerremediazio saiakerak egitea.
2. **Lermanda:** Erronka nagusiak erabilera falta, irisgarritasuna eta lotura eskasa dira, hiri-nukleotik urrun eta herritarrentzat erakargarritasun txikikoa delako. Aukeren artean daude lurzoru zabal eta laua izatea, inguruan zuhaitzak edukitzea eta urerako sarbide erraza izatea; horrek kudeaketa estentsiboak eta nekazaritza-jarduerak, hala nola frutagintza, garatzeko aukera ematen du.
3. **Ikastetxeetako patioen naturalizazioa:** Erronka nagusiak dira eragile desberdinen arteko koordinazioa eta prozesuaren optimizazioa, materialen berrerabileran eta teknologia berrien erabileran oinarrituta. Aukerei dagokienez, naturalizazioak espazio inklusiboago eta hezkidetzaleagoetara aurrera egitea ahalbidetzen du, baita lurzoruari buruzko ezagutza eskuratzea ere.
4. **Herritarren zientzia hezkuntza-komunitatean:** Erronkak lurzoruaren osasunaren presentzia eta aitortza eskasean oinarritzen dira, baita hezkuntza-komunitatearen muga batzuetan ere (denbora falta, prestakuntza urria, baliabide ekonomiko mugatuak...). Hala ere, aukerak badaude, eragileen arteko koordinazioaren bidez lurzoruaren osasuna hezkuntza-komunitatean txertatzeko (ikastetxean dauden praktikak, materialak, laguntza ekonomikoak...).

Halaber, proiektuaren **hurrengo urratsak** jakinarazi ziren, apirilean lurzoru-laginak egitea eta topaketa honetako ondorio nagusiak partekatzea barne, eta urteko ko-sorkuntza tailer gehiagorekin jarraipena izango du. Horrela, hiri-lurzoruaren osasunaren

berrikuntzaren eta herritarren lankidetzaren bidez hobetzea helburu duen proiektu baten hasiera markatu zen.

Beste ondorio eta proposamenak

Hezkuntza-zentroen parte-hartzeari dagokionez, hasieran lau ikastetxerekin lan egitea proposatu genuen, haien lurzoru naturalizatuak ebaluatzeko: Zaramaga, Odón de Apraiz, Gurutzmendi eta Judizmendi.

Haur-eskolei dagokienez, tailerrean **Zabalgana** eta **Zaramagako** haurreskolak (0–3 urte) izan ziren, eta proiektuan parte hartzeko interesa adierazi zuten. Eztabaidatu zen zein zaila den adin hain txikiko publiko bat herritarren zientziako laginketan inplikatzeko. Proposatzen dugu naturalizatutako lurzoru horiek Herritarren Zientziako kanpo-partehartzaileek laguntzea (eskola-komunitatea laginketara bertaratzera gonbidatuz) eta, aldi berean, proiektuaren zehar unitate didaktiko bat garatzea adin horietara lurzoruaren ezagutza hurbiltzeko.

Sansomendi Haurreskola: Nahiz eta ezin izan bertaratu, interesa adierazi zuten proiektuan parte hartzeko. Ikastetxeko patio hau laster naturalizatuko da. Proposatzen dugu ikastetxea proiektuan sartzea, parte-hartzean ondoren inplikatzeko eta ebaluatzea ea aurre-lagin bat egin daitekeen esku-hartzea baino lehen.

Arriagako Haritza (lehen Aita Orbiso eta Umandi) eta **Judimendi:** bertaratu ziren eta interesa agertu zuten. 2026ko maiatzean lurzoru-laginketa erakustaldi bat egitea proposatzen dugu, eta hezkuntza-komunitateak berak gauzatzea 2026-27 ikasturtetik aurrera.

Vitoria-Gasteizko Udalaren Hiri Paisaiaren Bulegoak parke publikoetan lurzoruaren deskonpaktazio-ekintza batzuk probatzea proposatu zuen. Sustraiak Kooperatibak bioinokulazio (onddoak) saiakuntzak proposatu zituen lurzoruaren kate trofikoa hobetzeko. Proposamen hauek proiekturako interesgarriak izan daitezke. **Proposatzen dugu gutxienez parke urbano bat sartzea proiektuan gune berri gisa, deskonpaktazio-soluzioen bidez lurzoruaren osasuna ebaluatzeko.**

Arkatxako kokalekuari buruz: DINAM enpresak (I+G proiektuek finantzaturako erremediazio-teknikak probatzeko) laborategi in situ bat ezartzeko aukera proposatu zuen.

Azkenik, proiektuan esku-hartzeak egingo diren kokalekuetako laginketetan funtsezko eragileak gonbidatzea erabaki da, proposamenean lankidetzaz jarraitzeko aukera gisa.

1. Argazkia. URSOILL ekimeneko talde-argazkia.

2. Argazkia. Gasteizko kokalekuen ko-sorkuntza tailerra.

Informazio gehiago nahi izanez gero proiektuaren webgunea bisitatu (www.ursoill.eu) edo sare sozialetan jarraitu.

URSOILL proiektua (ID 101219012) Europar Batasuneko Horizon programaren bidez finantzatuta dago.

